

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 34

Заснований в 1996 році

Рівне – 2006

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я В З А К Л А Д А Х О С В І Т И :
Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету.
Випуск 34. — Рівне: РДГУ, 2006. — 188 с.**

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії та історії педагогіки, дидактики вищої і загальноосвітньої школи, теорії і методики виховання та розвитку учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, практичних працівників освіти, керівників загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Хом'як Іван Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Воробйов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Левківський Михайло Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Житомирський державний педагогічний університет ім. Івана Франка);

Лисенко Неля Василівна – доктор педагогічних наук, професор (Прикарпатський державний педагогічний університет ім. В. Стефаника);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Мітюров Борис Никифорович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти);

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський державний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол №11 від 30.06.2006 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10.2000 р. №1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 08 — 5.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2006

соціальними інститутами як сім'я, навчально-виховні заклади, соціальні служби, релігійні організації і т.п. Саме поняттям «цінності», «відносини», «норми», «толерантність» у Франції приділяється особлива увага, оскільки навчання і виховання цінностей вважається більш складним процесом, який передбачає механізм осмислення морального і громадянського вибору, що виховує людину демократичного суспільства. Головним завданням у вихованні є вчасно побачити проблему і сконцентрувати зусилля на її подоланні. А це можливо лише за умови, що держава і суспільство матимуть єдину стратегію та взаємоузгоджені дії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеева А. Теория и практика воспитания гражданственности в школах Франции в контексте европейской интеграции: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07. – К., 2003. – 187 с.
2. Матієнко О. Виховання толерантності у старшокласників середніх загальноосвітніх ліцеїв Франції: Дис. ... канд пед. наук: 13.00.07. – К., 2006. – 208 с.
3. Морально-духовний розвиток особистості в сучасних умовах. – Зб. наук. праць. К.: Пед. думка, 2000. – 340 с.
4. Education et formation. – Actes des Journées de l'association des philosophes chrétiens. – Paris: Parol et Silens, 2004. – 190 p.
5. Les valeurs a l'école. – Paris: PUF, 1992. – 180 p.

Резюме. *Эффективность взаимодействия между различными культурами определяется приоритетами конкретного государства в сфере воспитания и образования подрастающих поколений. В статье аргументируется, что во Франции, стране с многочисленными культурными традициями, приоритетное внимание уделяется актуальным проблемам морального воспитания. Отсюда понятия «ценности», «мораль», «отношения», «толерантность» играют ведущую роль в развитии и становлении гражданина демократического сообщества.*

Ключевые слова: *ценности, демократия, гуманизм, уважение, толерантность, духовное становление личности.*

Summary. *Efficiency of interaction between various cultures is determined by priorities of the concrete state in sphere of education and formation of rising generations. In article it is given reason, that in France, the country with numerous cultural traditions, the priority attention is given to actual problems of moral education. From here concepts of "value", "morals", "relations", "tolerance" play the leading part in development and becoming of the citizen of democratic community.*

Key words: *values, democracy, humanism, respect, tolerance, spiritual becoming of the person.*

Одержано редакцією 03.04.2006.

УДК: 37.034 : 130.122

І.С.ГРИГОРЧУК

ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОСТІ В КОНТЕКСТІ ХРИСТИАНСЬКОЇ МОРАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ

Резюме: *у статті розглядається сучасний стан проблеми вирішення питання формування духовності в контексті християнської моральної свідомості. Духовність визначається як властивість духу – вільного мислення згідно внутрішніх почуттів.*

Ключові слова: *духовність, моральність, виховання, цінності, релігійна свідомість.*

Розв'язання проблеми становлення духовності особистості неможливе без дослідження типології культур, в умовах розвитку яких розгортаються відповідні кожному типу культури парадигми духовності на основі утвердження визначеної системи цінностей. Взвзявши до уваги, що цінності – це значущість явищ, предметів дійсності і культури з точки зору відповідності чи невідповідності їх потребам певного способу осягнення об'єктивного буття, а тип культури – система взаємних відношень усіх шарів історичного процесу даного часу й місця [2, 219], духовність ми визначаємо як міру діяльного утвердження особистістю, в першу чергу, моральних цінностей визначеного способу світосприйняття.

Зміщення акцентів у поглядах на духовність як властивість людської внутрішньої природи, викликане зміною соціально-економічних, ідеологічних та культурних орієнтацій українського суспільства на початку 90-х років минулого сторіччя, спричинило активну діяльність в напрямі дослідження релігійно-християнської парадигми духовності. Вихованню на основі християнських цінностей присвячені наукові праці А.Вихрущ, Карагодіна В.М., Тхоржевської Т.Д. [1], О.Вишневецького [6], Ю.Руденка [3] та інших сучасних дослідників, які докладно аналізують педагогічну спадщину з питань формування духовності на основі християнських цінностей (Г.Вашченко, С.Русова, інші), а також висвітлюють сучасні шляхи та способи вирішення даної проблеми.

Структурно чітко та виважено сформульовані основні принципи, зміст і форми виховання духовності у „Концептуальних засадах формування духовності особистості на основі християнських моральних цінностей” О.В.Сухомлинської [5, 32-42]. Серед числа основних підходів до вирішення даної проблеми автор визначає синергетичний, культурологічний, системний, діяльнісний підходи при опорі на наукові, раціональність і використанні ідей та положень герменевтики та медіології. Структура моральності визначається взаємопов'язаністю почуттєвої, раціональної та діяльнісної сфер (моральні почуття, моральні переконання, моральна діяльність, моральні стосунки). І саме у мотиваційній сфері організації діяльності особистості, внутрішній причинності зовнішніх вчинків, що підлягають оцінці з точки зору встановлених цінностей

християнської свідомості, коріниться принципове невирішене протиріччя.

Аналіз теорії й практики виховної роботи з питання формування духовності відкриває існування проблеми, що полягає в наявності протиріччя між поведінкою як системою усвідомлених дій людини і духовними потребами її. Явища духовного порядку, особливо та частина їх, що пов'язана з буттям релігійних способів світорозуміння та світосприйняття, дуже рідко є наслідком усвідомлення на рівні емпірично даних реалій матеріально-тілесного життя.

Ситуативність, як визначальна риса мотиваційної сфери поведінки особистості сьогодні, визначається цілою системою факторів суспільного соціально-економічного та психологічного особистісно-ідентифікаційного порядку. За умови відсутності усталених ідеологічних установок на основі тенденції повного нівелювання суспільного ідеалу, при хаотично-вільному трактуванні визначених духовних цінностей та моральних норм на основі буквального розуміння та формального тлумачення заявлених констант певного релігійного світорозуміння та світосприйняття, поняття „духовність” перестає бути „складним психічним феноменом самоусвідомлення особистості, внутрішнього сприймання, привласнення нею сфери культури, олюднення, вrostання в неї і розуміння як власного надбання”. Воно на християнському ґрунті щодалі глибше втрачає відчуття вагомості „християнських моральних цінностей як найбільш стійких, універсальних, не підвладних політичній та ідеологічній кон'юнктурі істин, законів організації індивідуального та громадського буття” [5, 33].

Суспільні соціально-економічні фактори, такі як економічна нестабільність та соціальна незахищеність, регламентують невизначеність авторитетності задекларованих концептуальних напрямів розвитку сучасної освіти та виховання. Такий стан справ призводить до того, що особистісно-орієнтоване виховання як пріоритетна сучасна форма організації навчально-виховного процесу нерідко зводиться до „загравання”, яке ніколи не було гарантом становлення особистості вихованця, проте майже завжди – свідченням заперечення особистості вихователя. Сучасні процеси глобалізації тим більше перекривають тенденції індивідуальної творчості категоріями „уніфікація”, „узагальнення” тощо.

Психологічні особистісно-ідентифікаційні фактори є факторами ще більш складного утворення, яке не підлягає загальним методам дослідження, тому що цінності тут – система індивідуальних рефлексій, яка значною мірою обумовлена рівнем емоційно-відчуттєвого сприймання індивіда. Самоутвердження особистості на рівні сприйняття дійсності засобами індивідуального досвіду і індивідуальних відчуттів нерідко суперечить технологічності, системності наукового підходу до визначення явищ та проблем педагогічної науки, особливо коли це стосується феномену релігійної свідомості.

Концептуальні напрямки організації системи освіти у сучасній Україні не передбачають вирішення завдань формування релігійної свідомості, проте остання не може залишатися поза зоною проблем становлення духовності.

Людина виявляє свою духовність через дві здатності: волі і розуміння, де мислення належить розумінню, а воля визначається почуттям. І лише єдність волі і розуміння, коли розуміння керує волею, надає людині цільності. Тоді людина робить те, що бажає, мислить про те і прикладає до дії. Коли людина говорить, що вірить, проте живе протилежно вірі, – єдність духу порушується. Бо істинна духовність – це не лише спосіб розуміння чого-небудь, а щонайперше – факт визнання, що полягає в утвердженні того, що дану віру складає.

Здатність усвідомлювати, що проявляється через функцію мислення, вирізняє людину у світі речей та істот. Будь-хто, якщо зверне увагу на особу людини, її мову і життя, без посилення на релігію може переконатись, що у кожній людині є зовнішнє і внутрішнє, тут – зовнішні і внутрішні цілі і помисли. Нерідко у громадянському житті кожен думає про іншого щось у відповідності з тим, що він почув про нього в розмовах, побачив у вчинках (внутрішнє мислення), проте говорить, особливо в обличчя, зовсім інше (зовнішнє мислення). За звичкою веде життя корпоративно-моральне та громадянське, хоч який би сам не був внутрішнє.

Дані два види мислення розрізняються і позначаються як мислення по розуму, істинам і мислення по волі, почуттям. Індивідуальну духовність людини складають внутрішні її початки, а саме воля, до якої відносяться почуття і наявна любов, також і втіха та насолода цих почуттів і любові. Чого людина хоче, те вона і любить, те рахує насолодою і втіхою своєю. [4]

Вільне мислення згідно внутрішніх почуттів складає дух людини. Внутрішні почуття, які належать до емоційно-відчуттєвої складової особистості, складають сутність людини. Довіра, співчуття, злість, заздрість та інші відчуттєві рефлексії виникають в людині дуже часто навіть неусвідомлено і, проявляються чи не проявляються вони в зовнішніх реакціях та поведінці особистості, в кожному конкретному випадку вже існують і визначають якщо не моральний, то вочевидь душевний стан особистості. Мисленева ідентифікація та усвідомлене співвіднесення даних відчуттів з життєвими ідеалами та моральними переконаннями викликає схвалення або заперечення особистістю виниклих станів, діяльне утвердження чого є проявом духовності. Складність полягає лише у наступному: моральні переконання особистості сьогодні визначаються, у переважній більшості, сферою раціонального. В реальному бутті мотивами життєвої активності здебільшого виступають „життєві” ідеали, утилітарно-практичні цінності відчуттєвого досвіду людини.

Християнські моральні цінності, на відміну від громадянських та вузько-корпоративних моральних цінностей, мають неперехідний характер. Вони існують у контексті двох найперших заповідей Християнства – любові до Бога та любові до ближнього. На додаток до морального закону Старого Заповіту – Декалогу, який регламентує нормативність (не вбий, не кради, не свідчи неправдиво тощо) Новий заповіт утверджує такий

спосіб формування відносин “Людина – Бог” та “Людина – Людина”, згідно з яким духовність може існувати лише у вигляді сповідання любові, коли **любити** (щось чи когось) – це означає і **бажати** цього, і **робити** це. Не тільки робити (виконувати, погоджуватись, підкорятись), а, чи не в першу чергу, бажати (хотіти). У цьому ми розуміємо основну понятійну відмінність категорій моральності та духовності.

Першопочатком християнської свідомості є віра в Бога, Господа Ісуса Христа посередництвом здобуття (“*стяжання*” /старославянське/ за Серафимом Саровським) людиною Божественного Духу, мислення Божественними Істинами згідно Божественного Милосердя. Вищим проявом духовності людини на теренах християнської свідомості є дієвість, що утверджує істини Духовного життя, – Духовність людини.

Враховуючи вищенаведене, сутність змісту формування духовності ми вбачаємо у реалізації основного принципу християнства: виховання любові не як наслідку зовнішніх впливів, а як мети і причини буття, мотиву і стимулу діяльності. Тільки тоді „покажу вам путь іще кращу Ніколи любов не перестає” (Новий Заповіт, I Кор. 12-13).

Найголовнішим пріоритетом, на нашу думку, є впевненість у тому, що виховання через християнські моральні цінності, як складову релігійної свідомості, повинно сприяти розв'язанню протиріччя між суспільними та індивідуальними інтересами у бік вивільнення етичного початку від залежності щодо вузькопрактичної ідеї реального особистого благополуччя, яка і є переважно основним принципом, спонукальним моментом діяльності. Адже саме Християнство містить у собі основними заповідями любов до Бога та ближнього, утвердження яких в діяльності є найкращим засобом проти корисливості та себелюбства. Любов, символом якої є не “жертва цілопалення” Старого Заповіту, а “мирна жертва” Нового.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вихрущ А.В., Карагодін В.М., Тхоржевська Т.Д. Основи християнської педагогіки. – Тернопіль, 1999. – 166 с.
2. Лосев А.Ф. Держание духа. – М.: Политиздат, 1988. – 366 с.
3. Руденко Ю. Основи сучасного українського виховання. – Київ: Вид. ім. Олени Теліги. – 2003. – 328 с.
4. Сведенборг Э. Тайны неба. – К.: Преса України, "Пор-Рояль", 1993. – 156 с.
5. Сухомлинська О.В. Духовно-моральне виховання дітей та молоді: загальні тенденції й індивідуальний пошук. – К., 2006. – 43 с.
6. Теоретичні основи педагогіки. Курс лекцій / За ред. проф. О. Вишневського. – Дрогобич: Відродження, 2001. – 424 с.

Резюме. В статтє рассматривается современное состояние проблемы формирования духовности в контексте христианского морального сознания. Духовность определяется как свойство духа– свободного мышления согласно внутренних чувств.

Ключевые слова: духовность, нравственность, воспитание, ценности, религиозное сознание.

Summary. In the article are exploring the modern position of problem of forming the spirituality in the context of christian moral consciousness. Spirituality is determined as property of spirit – free thought in obedience to internal senses.

Keywords: spirituality, morality, education, values, religious consciousness.

Одержано редакцією 28.11.2006.

ЗМІСТ

<i>Хом'як І.М.</i> Аналіз експериментального навчання української орфографії	3
<i>Парасюк І.А.</i> Морально-етичні засади «Руської трійці»	8
<i>Слободян М.Б.</i> Педагогічне новаторство Волинської гімназії та його вплив на організацію навчально-виховного процесу Кременецького ліцею ХХ ст.	11
<i>Кравченко Т.В.</i> Сімейна модель соціалізації особистості в сучасних умовах	14
<i>Повалій Л.В.</i> Особливості виховання підлітків в різних типах неповної сім'ї	16
<i>Тимошук Н.С.</i> Духовно-моральне становлення молоді в умовах особистісно орієнтованого виховання	19
<i>Хримова О.Л.</i> Дослідження вихованості і особистісного розвитку підлітка з проблемної сім'ї	22
<i>Хролець О.І.</i> Дитинство як предмет психолого-педагогічного вивчення	26
<i>Янцур Л.А.</i> Розвиток у дошкільників інтересу до творів образотворчого мистецтва	29
<i>Стаднік Н.В.</i> Мотивація відповідальності у дітей шестирічного віку	34
<i>Коренева І.М.</i> Використання міжпредметних зв'язків у процесі розвитку спостережливості молодших школярів	36
<i>Іванова Л.І.</i> Визначення рівня літературної компетентності молодшого школяра	39
<i>Сіранчук Н.М.</i> Діагностика образномовленнєвих вмінь учнів початкових класів	43
<i>Крижанська Л.В.</i> Національні цінності в початковій школі при організації національно зорієнтованого навчально-виховного процесу	48
<i>Лопухівська А.В.</i> Формування соціальної і комунікативної активності учнів сільської школи	53
<i>Барсукова Л.М.</i> Втілення теоретичних засад історико-краєзнавчої пошукової роботи учнів в практику навчально-виховної діяльності сучасної загальноосвітньої школи	55
<i>Комарницька В.Л.</i> Концептуальні засади формування громадянської свідомості старшокласників	59
<i>Дмитрів О.В.</i> Використання методу ситуативного навчання на уроках англійської мови у загальноосвітніх школах.	64
<i>Трофімчук В.М.</i> Організаційні форми та методи художньо-конструкторської діяльності старшокласників	67
<i>Грицай Н.Б.</i> Формування пізнавальної активності учнів під час позакласних екскурсій у природу	72
<i>Ганчин Л.В.</i> Особливості навчання усного мовлення у духовних семінаріях	78
<i>Головань Т.М.</i> Дитячі притулки в Криму у II половині XIX століття	82
<i>Коваль В.В.</i> Моральне виховання неповнолітніх у пенітенціарних установах як один з основних стратегічних напрямів підготовки їх до соціальної адаптації в суспільстві	86
<i>Потапчук Т.В.</i> Пісня як засіб виховання дітей	91
<i>Димченко С.С.</i> Педагогічні погляди та диригентська майстерність Андрія Бобиря	94
<i>Устенко К.О.</i> Оперно-хорова творчість М.В.Лисенка як засіб формування музично-естетичного мислення студентів	97
<i>Мельничук С.Ф.</i> Виконавське мистецтво і супроводжуючий його психологічний фактор – сценічне хвилювання	101
<i>Дем'яненко І.О.</i> Формування в учнів музичних шкіл навичок саморегуляції та контролю м'язового тону під час гри на гітарі	104
<i>Янцур М.С.</i> Індивідуальні навчально-дослідні завдання з професійної орієнтації при підготовці майбутніх вчителів трудового навчання	107
<i>Безкоровайна О.В.</i> Виховання духовної культури особистості студента засобами соціально-ціннісної діяльності	109
<i>Костюк Л.К.</i> Специфіка викладання навчальної дисципліни «Культурологія» в умовах інтеграції освітніх систем вищої школи України у європейський простір	115

<i>Никон О.К.</i> Організація самостійної роботи студентів з дисципліни „Основний музичний інструмент” в умовах кредитно-модульного навчання	120
<i>Яковенко Л.П., Шипунова Н.О.</i> Виховання музичного мислення студентів у процесі естетичної оціночної діяльності	123
<i>Ульяновська Л.П.</i> Вокальне виховання в учбовому хоровому колективі: спроба створення сучасної концепції	127
<i>Цапун Р.В.</i> Методи вивчення народного співу в студентському фольклорному колективі	129
<i>Рабченко Т.С., Демченко В.В.</i> Моніторинг як діагностична технологія виявлення готовності випускників вищих навчальних закладів до роботи з обдарованими дітьми.	132
<i>Озерянська А.П.</i> Загальна характеристика розвитку методики викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах України (60-ті роки ХХ століття)	137
<i>Терещук М.А.</i> Музично-драматична діяльність, як засіб удосконалення навчально-виховного процесу на факультеті іноземної філології	140
<i>Літвінчук С.Б.</i> Формування технічного мислення студентів у процесі розв’язання продуктивно-технічних завдань із загальнотехнічних дисциплін	143
<i>Самчук С.А.</i> Художня інтерпретація музичного твору	146
<i>Лукач О.М.</i> До проблеми економічної соціалізації особистості в сучасних умовах	150
<i>Колбіна Т.В.</i> Шляхи оновлення змісту формування міжкультурної комунікації студентів економічного профілю в педагогічній системі вищого навчального закладу	152
<i>Бондарчук А.А.</i> Виховання у студентської молоді етики сімейних взаємин	155
<i>Дучинський С.В.</i> Теоретичні аспекти вокально-хорової виконавської діяльності	158
<i>Пелячик І.Ф., Крижановська Т.І.</i> Історичні аспекти проблеми творчого розвитку особистості засобами музичного мистецтва	160
<i>Кирда А.Г.</i> Визначення провідних тенденцій формування цілей освіти в розвинених країнах	164
<i>Свердлова Т.Г.</i> Формування в дітей комунікативних навичок і навичок спільної діяльності за допомогою японського досвіду групового виховання дошкільників	167
<i>Заблоцька Л.М.</i> Структура та зміст навчального процесу в початкових школах Великої Британії	172
<i>Шимків І.В.</i> Проблема оцінювання знань і моніторингу якості освіти в нормативних документах об’єднаної Німеччини	176
<i>Каур О.С.</i> Тенденції та пріоритети морально-етичного виховання підлітків у Франції	180
<i>Григорчук І.С.</i> Формування духовності в контексті християнської моральної свідомості.....	182
<i>Відомості про авторів</i>	185

Наукове видання

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ
І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 34

Заснований у 1996 р.

Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.
Технічний редактор Кравчук В.Ю.
Комп'ютерна верстка Хильчук Т.К.

Здано до набору 10.06.2006 р. Підписано до друку 30.06.2006 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 28,24. Обл. вид. арк. 28,67. Замовлення № 19/1. Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і
трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

**О – 59 ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В
ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського
державного гуманітарного університету. Випуск 34. — Рівне: РДГУ, 2006. — 188 с.**

ISBN 966 — 7281 — 08 — 5.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії та історії педагогіки, дидактики вищої і загальноосвітньої школи, теорії і методики виховання та розвитку учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, практичних працівників освіти, керівників загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20